

Naturplejere tror på fremtiden

Muligheder: Det er muligt at tjene penge som naturplejer, men det kræver mange timers arbejde, god management, snilde og ikke mindst flair og indsigt for at optimere på tilskudsmulighederne.

Af Heidi Buur Holbeck

Der er en fremtid for naturpleje som driftsgren i Danmark.

Eksperten

Heidi Buur Holbeck

Seges, Planter

Sådan lyder en af flere konklusioner fra bedriftsbesøg hos 12 naturplejere fordelt rundt i hele landet. Besøgene er gennemført af Seges i samarbejde med lokale natur- og/eller kvægkonsulenter som led i projektet "Effektiv og lønsom naturpleje".

Målet med de 12 bedriftsbesøg var at få et bedre indblik i, hvilke muligheder og udfordringer naturplejere står med, men i høj grad også at få en bedre fornemmelse af, om disse landmænd ser naturpleje som en farbar vej til et godt liv og en fornuftig indtægtskilde.

Naturpleje kan betale sig
Besøgene gav et ret entydigt

billede af, at de 12 naturplejere var rigtig glade for deres arbejde med dyrene og naturen. Alle lagde mange timer i arbejdet med naturplejen, men det var et meningsfuldt og meget tilfredsstillende arbejde.

De fleste have naturplejen som et deltidsjob, mens enkelte havde naturplejen som fuldtidsbeskæftigelse. De færreste kendte deres dækningsbidrag pr. dyr, men samlet set gav naturplejen en fornuftig indtjening for langt de fleste.

Det helt afgørende for en god økonomi i naturplejen er dog, at management optimeres på alle områder – primært via tilskud og kød, men en lang række andre forhold spiller ind. Af tabel 1 fremgår, hvilke væsentlige elementer der var helt afgørende for at optimere indtjeningen hos de 12 naturplejere.

Tilskud afgørende

For alle de 12 naturplejere er tilskuddet helt afgørende for en fornuftig indtjening. Man-

Selvom der ikke var noget entydigt billede af, hvilke racer naturplejerne havde, var Angus alligevel den foretrukne race. Arkivfoto.

ge fravælger afgræsning af arealer, hvis der ikke kan søges tilskud på arealerne, så derfor er der en stor interesse i at pleje arealer med høj naturværdi, hvor det er muligt at søge 5-årigt tilskud til pleje på arealerne. De fleste naturplejere havde derfor en meget stor andel af deres arealer i Natura 2000 områder, eller afgræssede værdifulde naturområder uden for Natura 2000. Naturarealer er som oftest mere ukurante og mere besværlige at have dyr på, men det er også på disse arealer, at det er muligt at hente de ekstra tilskudskroner, som gør naturplejen attraktiv.

Naturplejere udfordres derfor i høj grad på deres viden om tilskudsregler og de medfølgende krav om at overholde en lang række regler. De fleste synes, at det var svært at gennemskue de mange forskellige regler, og ønske-

de mere smidige regler, som passede bedre til deres forhold. Det var generelt svært for dem at forstå, hvordan de mere specifikke regler skulle tolkes. Generelt havde få dog haft problemer med kontrol.

Udfordringer

Med naturplejen følger dog også en række udfordringer. Flere havde problemer med våde arealer, som i perioder ikke var egnet til afgræsning. Her var de ofte i tvivl om, hvorvidt arealerne kan opfylde kravene for at få tilskud og syntes, at det var rigtig svært at vurdere. Flere havde også problemer med leverikter, og måtte behandle dyrene. Her er det afgørende at have en god strategi for, hvilke dyr der er på de våde arealer og hvornår. Desuden er det vigtigt at have tørre arealer i sammenhæng med de våde arealer, så dyrene altid har adgang til tørt leje.

Fremtiden for naturpleje

Til trods for at der er en ræk-

Undersøgelsen

- Gennemført som bedriftsbesøg hos 12 naturplejere landet over.
- Udført af Seges i samarbejde med lokale natur og/eller kvægkonsulenter.
- Formål: At få et bedre indblik i hvilke muligheder og udfordringer naturplejere står med, samt at få en fornemmelse af naturplejernes syn på muligheden for at få en forretning og et godt liv ved at udføre naturpleje.

ke usikkerheder i naturplejen, tror naturplejerne på fremtiden. Alle naturplejerne var stort set enige om, at der var vækst i interessen for kød fra dyr, der afgræssede naturarealer. Både pga. den gode historie om naturplejen, men også fordi forbrugerne i højere grad efterspørger god dyrevelfærd og ikke mindst den gode kødkvalitet. De oplever, at befolkningen er blevet mere bevidst om kvalitet og den gode historie, som naturplejen jo netop kan frembringe i en skøn forening.

Godt management er en nødvendighed

Når naturplejen foregår på ekstensive og ofte driftsmæssige besværlige arealer, kræver det ekstra godt management at få naturplejen til at lykkes. Gennem de 12 besøg har det dog også vist sig, at der ikke er et entydigt svar på, hvordan driften skal optimeres, hverken i valg af race, kælvningstidspunkt eller driften i øvrigt.

10 af de 12 naturplejere havde kødkvæg - primært Angus (renracet eller krydset med Galloway eller Blåkvæg), imens de sidste havde Skotsk Højlandskvæg, Simmentaler eller Hereford.

De enkelte naturplejere havde i høj grad fundet deres egne veje til, hvordan de optimerede driften. Enkelte satser på høj kødproduktion, men de fleste går efter at optimere driften vha. tilskud og holde omkostninger nede. Det sker f.eks. ved, at dyrene går ude hele vinteren, eller ved at udnytte gamle staldbygninger, så driftsomkostningerne minimeres. For at optimere indsatsen handler det også om at få tilrettelagt arbejdsplaner omkring dyr, tilsyn, kælvningstidspunkter, avl, foder og arealer på en hensigtsmæssig måde.

Øget livskvalitet ved at udføre naturpleje

Et gennemgående træk hos de 12 naturplejere var, at de var meget glade for, at de har valgt naturplejen som deres primære driftsgren. Flere havde tidligere haft en traditionel svine- eller mælkekvægsbesætning. Skiftet skete typisk i forbindelse med, at der skulle tages stilling til om de skulle bygge nyt staldanlæg eller omdanne det eksisterende staldanlæg til en ekstensiv udnyttelse med fritgående kvæg til vinteropstaldning.

Alle dem der havde stået over for dette valg, har været meget glade for skiftet til naturpleje. Naturpleje som driftsgren giver større frihedsgrader, tættere kontakt med forbrugerne for dem der har gårdbutik, og de peger alle på, at de er rigtig glade for at komme mere ud i naturen.

Det giver større livsglæde at arbejde med kødkvæg og udføre naturpleje, lød det fra besøgte landmænd.

Prioritering af tilskud vækker bekymring

For di tilskud udgør en så væsentlig del af indtægten, var flere bekymret over, at det med den skarpe prioritering af hvilke arealer der kan opnå tilskud, kan være meget svært at fastlægge en langsigtet strategi for antallet af dyr og arealer. Ligeledes var der flere, som forpagtede store arealer af Naturstyrelsen. Her ytrede de også bekymring for, hvordan de kunne sikre en længere kontinuitet i aftalerne og bedre økonomi i deres aftaler.